

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl kovos su pavėluotais mokėjimais, atliekamais pagal komercinius sandorius (nauja redakcija). Europos iniciatyvos „Small Business Act“ įgyvendinimas

(COM(2009) 126 galutinis – 2009/0054 (COD))

(2010/C 255/07)

Pranešėja **Ana BONTEA**

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2009 m. liepos 1 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl Kovos su pavėluotais mokėjimais, atliekamais pagal komercinius sandorius (nauja redakcija).

Europos iniciatyvos „Small Business Act“ įgyvendinimas

COM(2009) 126 galutinis – 2009/0054 (COD).

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2009 m. lapkričio 17 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Ana Bontea.

458-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2009 m. gruodžio 16–17 d. (gruodžio 17 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 145 nariams balsavus už, 3 – prieš ir 2 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Komitetas palankiai vertina ir remia Smulkiojo verslo akto (angl. *Small Business Act*) įgyvendinimą ir direktyvos pasiūlymą, kadangi mano, kad teisinio pagrindo tobulinimas, padėsiantis sutrumpinti mokėjimo terminus ir spręsti pavėluotų mokėjimų problemą, yra labai svarbus ir reikalingas.

1.2 Nors teisės aktų nuostatos reikalingos ir naudingos, jų nepakaks pavėluotų mokėjimų problemai išspręsti. Šioje srityje būtina įgyvendinti nemažai sudėtingų priemonių ir išplėtoti visų lygių bendradarbiavimą. Pačios MVI ir jų organizacijos turėtų atlikti svarbų vaidmenį šiame procese.

1.3 Komitetas mano, kad būtina nustatyti trumpus ir privalomus mokėjimo terminus visoms valdžios institucijomis ir valstybinėms įstaigoms Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu. Komitetas palankiai vertina Europos Komisijos priimtas priemones dėl mokėjimų, kuriuos ji tiesiogiai valdo, ir pritaria tolesniam tokių priemonių įgyvendinimui ir plėtojimui visais lygiais. Atsižvelgdamas į direktyvai perkelti reikalingą laiką, Komitetas ragina valstybių narių valdžios institucijas nedelsiant pradėti taikyti joje nustatytus principus siekiant dabartinės krizės sąlygomis suteikti veiksmingą pagalbą įmonėms.

Komitetas mano, kad pasiūlymui priimti direktyvą būtini tam tikri patobulinimai, todėl visų pirma siūlo:

- dėl viešųjų pirkimų:
 - skubiai nustatyti taisyklę, pagal kurią būtų privaloma atsiskaityti per ne ilgesnį nei 30 kalendorinių dienų laikotarpį, ir panaikinti šios taisyklės leidžiančias nukrypti nuostatas arba bent jau nustatyti ne ilgesnį nei 60 dienų atsiskaitymo laikotarpį nuo prekių perdavimo, kadangi valdžios institucijoms kylantys sunkumai finansuoti savo veiklą jokia būdu negali būti didesni nei MVI,
 - remiantis tokiu pačiu modeliu, panaikinti nukrypti leidžiančią nuostatą dėl priėmimo procedūros arba bent jau apriboti jos taikymo sritį nustatant ne ilgesnį nei 30 dienų laikotarpį,
- dėl visų komercinių sandorių:
 - nustatyti teisinį reikalavimą dėl pavėluotų mokėjimų, pagal kurį skolininkai turėtų mokėti delspinigius, kompensaciją ir apmokėti minimalias vidaus sąnaudas, jei sutartyse nenumatytos kreditoriams palankesnės sąlygos,
 - numatyti nuostatas dėl labai neteisingų sutartinių sąlygų ir neginčytinų reikalavimų,
 - naudojantis laisve sudaryti sutartis atsižvelgti į sąžiningos konkurencijos ir verslo etikos principus ir vengti piktnaudžiavimo teisėmis.

1.4 Pakartodamas savo anksčiau pateiktus pasiūlymus ⁽¹⁾ Komitetas pabrėžia, kad norint visiškai pasiekti direktyvos tikslus būtina įgyvendinti priemones, kurios užtikrintų MVĮ didesnes galimybes dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, kad jos galėtų geriau pasinaudoti nustatytais taisyklėmis.

1.5 Perkeliama direktyvą ir užtikrinant įgyvendintų priemonių stebėseną svarbu skatinti valdžios institucijų, socialinių partnerių ir MVĮ atstovaujančių organizacijų bendradarbiavimą ir kokybišką socialinį dialogą.

1.6 Tais atvejais, kai dėl viešųjų pirkimų sudarytos subrangos sutartys arba kai MVĮ palaiko santykius su didelėmis įmonėmis, įskaitant didžiąsias mažmeninės prekybos įmones, reikėtų vengti pratęsti mokėjimo terminus arba stebėti, kad nebūtų vėluojama mokėti. Atskirais atvejais nacionalinės valdžios institucijos galėtų kontroliuoti arba nustatyti mokėjimo terminus sektoriuose, kuriose mokėjimo terminai gali nepagrįstai užsitęsti, tačiau nenusatyti įmonėms papildomų reikalavimų arba išlaidų.

1.7 Komitetas ragina valstybes nares aktyviau bendradarbiauti ir numatyti bendras MVĮ informavimo ir paramos akcijas, kai vykstant tarptautinius sandorius vėluojama mokėti.

1.8 Būtų naudinga Europos lygiu sukurti specialią interneto svetainę, kurioje visomis pagrindinėmis kalbomis būtų pateikta valstybių narių surinkta svarbi informacija apie direktyvos perkėlimą, teisinį pagrindą, skolų išieškojimo procedūras, įskaitant arbitražą arba tarpininkavimą, ir kita naudinga informacija. Nacionaliniu lygiu reikėtų sudaryti sąlygas plačiai skleisti šią informaciją per vieno langelio principu veikiančius centrus ir MVĮ organizacijas.

1.9 Priemonės, kuriomis siekiama paspartinti valstybės institucijų mokėjimus, taip pat naudingos mokesčių teisės požiūriu (PVM grąžinimo, mokesčių įteisinimo ir pan.), kadangi ir šioje srityje kai kuriose valstybėse taikoma netinkama ir finansines kliūtis lėmusi praktika.

1.10 Komitetas pakartoja anksčiau pateiktą pasiūlymą įkurti suinteresuotosioms šalims atvirą patariamąjį komitetą, kuris vykdytų savo veiklą remiamas ESRK ⁽²⁾.

2. Įvadas

2.1 Esama padėtis

2.1.1 ES komerciniuose sandoriuose:

— mokėjimai dažniausiai atidedami,

— dažnai vėluojama apmokėti sąskaitas, visų pirma viešųjų pirkimų atveju: vidutiniškai vėluojama 67 dienas ⁽³⁾, o privačiajame sektoriuje – 57 dienas,

— kai kuriose valstybėse narėse susiformavo „vėlavimo atlikti mokėjimą kultūra“, tapusi plačiai paplitusiu reiškiniu, turinčiu ypač rimtų ekonominių ir socialinių pasekmių (yra kas ketvirto bankroto priežastis ir dėl to per metus prarandama apie 450 000 darbo vietų). Šis reiškinys tapo dar dažnesnis krizės laikotarpiu. Netinkama mokėjimų praktika gali lemti tai, kad 2009 m. įmonės praras 270 milijardų eurų, t. y. 2,4 proc. ES BVP (palyginti su 1,5 proc. ES BVP numatytu Europos ekonomikos atgaivinimo plane) ⁽⁴⁾,

— vėlavimu mokėti naudojamas kaip banko kreditu,

— daugeliu atvejų mokėjimo terminai yra nepagrįstai ilgi ir dažnai susiję su privilegijuota pozicija. Tokia padėtis gali turėti labai neigiamo poveikio, visų pirma mažoms, amatų arba net vidutinėms įmonėms.

2.1.2 Vykstant deryboms MVĮ padėtis yra neužtikrinta atsižvelgiant į:

— dabartinį jų konkurencingumo lygį ir vietą rinkoje,

— baiminimąsi pakenkti santykiams su savo klientais,

— ribotas jų galimybes būti konkurencingais klientams siūlomų mokėjimo terminų požiūriu,

— patirties stoką, žmogiškųjų ir materialinių išteklių trūkumą, dėl kurių jos negali pradėti skolų išieškojimo teisinių procedūrų. Tarptautinių sandorių atveju susiduriama su dar didesniais sunkumais.

2.1.3 Pavėluoti mokėjimai

— sukuria kredito įstaigoms **didelių papildomų sąnaudų** ir apsunkina jų finansų valdymą, kadangi turi neigiamos įtakos pinigų srautui, lemia didelius papildomus banko mokesčius, sumažina šių įstaigų investavimo galimybes ir padidina daugelio iš jų, visų pirma MVĮ, netikrumą, o tai labai kenkia jų konkurencingumui, pelningumui ir gyvybingumui, ypač tuo metu, kai gauti finansavimą yra sunku ir brangu,

⁽¹⁾ OL C 224, 2008 8 30; OL C 182, 2009 8 4.

⁽²⁾ OL C 407, 1998 12 28.

⁽³⁾ Ryškūs skirtumai tarp valstybių narių ir tarp šiaurės ir pietų.

⁽⁴⁾ Intrum Justitia, 2009 m. Europos mokėjimo indeksas (*European Payment Index*).

- **dažnai lemia vėlavimus kituose grandinės segmentuose:** pavėluotą mokėjimą tiekėjams ir darbuotojams (tai turi didelių neigiamų socialinių pasekmių), taip pat vėlavimus, susijusius su muitų, mokesčių, įmokų į nacionalinį biudžetą ir socialinio draudimo įmokų mokėjimu (tai daro neigiamą poveikį valstybės pajamoms); be to, gali trukdyti įmonėms gauti finansavimą (pavyzdžiui, pavėluotas mokesčių, muitų ir socialinio draudimo įmokų mokėjimas dėl laiku neapmokėtų sąskaitų riboja galimybę gauti valstybės pagalbą ir pasinaudoti struktūrinių fondų finansuojamomis programomis),
- **gali sukelti įmonių, kurios normaliomis sąlygomis būtų gyvybingos, bankrotą,** kuris savo ruožtu gali lemti daugelio kitų tiekimo grandinėje esančių įmonių bankrotą ir turėti didelių neigiamų padarinių ekonominiu bei socialiniu požiūriu,
- **slopina ekonominės veiklos vykdytojų norą dalyvauti viešuosiuose pirkimuose;** tai ne tik iškreipia konkurenciją ir kenkia vidaus rinkos veikimui, bet ir mažina valdžios institucijų galimybę užtikrinti veiksmingą viešųjų lėšų naudojimą ir kuo efektyviau panaudoti mokesčių mokėtojų pinigus,
- **gali skatinti korupciją** (siekiant paskubinti sąskaitų apmokėjimą viešųjų pirkimų atveju) **arba sutarčių, viršijančių nustatytas biudžeto ribas, sudarymą,**
- **daro neigiamą poveikį Bendrijos vidaus prekybai:** dauguma įmonių mano, kad Bendrijos vidaus komercinių sandorių atveju pavėluoto mokėjimo rizika yra labai didelė, dėl to atsiranda nepasitikėjimas tokiais sandoriais ir kyla jų kaina.

2.2 Teisinis pagrindas

2.2.1 Bendrijos lygiu yra tik vienas teisės aktas – 2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/35/EB dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose ⁽⁵⁾.

2.2.2 Reglamentai (EB) 44/2001 ⁽⁶⁾, 805/2004 ⁽⁷⁾, 1896/2006 ⁽⁸⁾ ir 861/2007 ⁽⁹⁾ taikomi teismo bylose, kuriose siekiama išieškoti su pavėluotu mokėjimu susijusias skolas.

2.3 Tikslai Europos lygiu

2.3.1 Smulkiojo verslo akte (angl. *Small Business Act*) ⁽¹⁰⁾ atkreiptas dėmesys į labai didelę MVĮ reikšmę ES ekonomikos konkurencingumui ir pabrėžta, kad ypač svarbu užtikrinti joms realias galimybes gauti finansavimą ir veiksmingiau pasinaudoti bendrosios rinkos teikiamomis galimybėmis.

⁽⁵⁾ OL L 200, 2000 8 8.

⁽⁶⁾ OL L 12, 2001 1 16.

⁽⁷⁾ OL L 143, 2004 4 30.

⁽⁸⁾ OL L 399, 2006 12 30.

⁽⁹⁾ OL L 199, 2007 7 31.

⁽¹⁰⁾ OL C 182/30, 2009 8 4.

2.3.2 Europos ekonomikos atkūrimo plane ⁽¹¹⁾ pabrėžta, kad lėtėjant ekonomikai pakankamas ir prieinamas finansavimas yra būtina investavimo, augimo ir naujų darbo vietų kūrimo sąlyga, todėl ES ir valstybės narės raginamos užtikrinti, kad valstybės institucijos prekių ir paslaugų sąskaitas faktūras apmokėtų per vieną mėnesį.

2.3.3 Pasiūlymu priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl Kovos su pavėluotais mokėjimais, atliekamais pagal komercinius sandorius (nauja redakcija) įgyvendinamas Smulkiojo verslo aktas ir siekiama pagerinti Europos įmonių grynųjų pinigų srautus, kad, pašalinus tarptautinių komercinių sandorių kliūtis, būtų sudarytos palankios vidaus rinkos veikimo sąlygos.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Komitetas palankiai vertina Smulkiojo verslo akto įgyvendinimą ir pasiūlymą priimti direktyvą, kadangi mano, kad kuo skubiau atlikti dalinius teisinio pagrindo dėl kovos su pavėluotu mokėjimu pakeitimus yra ypač svarbi ir naudinga priemonė.

3.2 Komitetas taip pat pritarė pasiūlymui skubiai pradėti taikyti Europos smulkaus verslo aktą įgyvendinant Bendrijos lygiu pasiūlytas priemones ir ypač remia „persvarstytą direktyvos projektą dėl mokėjimų terminų, pagal kurį būtų taikomi griežtesni reikalavimai ir nuobaudos viešosioms institucijoms, jei mokėti vėluojama daugiau nei 30 dienų“ ⁽¹²⁾.

3.3 Komitetas remia šias priemones, kadangi baiminasi neigiamų, sudėtingų ir plataus masto vėlavimo mokėti pasekmių įmonėms, visų pirma MVĮ, taip pat darbuotojams ir Bendrijos vidaus komerciniams sandoriams.

3.4 Būtina ne tik spręsti vėlavimo mokėti problemą, bet ir trumpinti mokėjimo terminus, todėl direktyvos pavadinimas galėtų būti papildytas, o joje numatytos priemonės išdėstytos atsižvelgiant į šiuos du tikslus.

3.5 Nors teisinės priemonės yra reikalingos ir naudingos, jų nepakanka vėlavimo mokėti problemai spręsti atsižvelgiant į gausias ir sudėtingas šio reiškinio priežastis, padėtį, susiklosčiusią praėjus aštuoneriems metams po Direktyvos 2000/35/EB priėmimo, ir vietos aplinkybes. Komitetas ragina valstybes nares aktyviai dalyvauti nustatant ir įgyvendinant tinkamiausias priemones pavėluotų mokėjimų problemai spręsti ir pabrėžia, kad svarbu plėtoti valdžios institucijų, socialinių partnerių ir MVĮ atstovaujančių organizacijų bendradarbiavimą ir kokybišką socialinį dialogą. MVĮ šiame procese galėtų atlikti svarbų vaidmenį: jos turėtų skirti daugiau dėmesio informavimui, savo vidaus procedūrų gerinimui ir veiksams skolininkų atžvilgiu.

⁽¹¹⁾ COM(2008) 800 galutinis.

⁽¹²⁾ COM(2008) 394 galutinis. OL C 27, 2009 2 3.

3.6 Komitetas mano, kad tinkamos ir teigiamo poveikio galinčios turėti priemonės yra šios:

- nustatyti bendrą reikalavimą viešiesiems pirkimams atlikti mokėjimą per 30 dienų; šia priemone būtų nustatytos standartizuotos ir skaidrios procedūros, padėsiančios paspartinti mokėjimus,
- nustatyti teisę kreditoriui gauti mažiausiai 5 proc. kompensaciją nuo likusios sumokėti sumos siekiant atgrasinti administracijas vėluoti mokėti,
- padengti kreditorių patirtas vidaus administracines išlaidas – priemonė, kuri papildytų teisės aktuose numatytų palūkanų mokėjimą ir turėtų atgrasomąjį poveikį skolininkams,
- panaikinti anksčiau numatytą galimybę neatsižvelgti į mažesnių nei 5 eurai delspinigių mokėjimą nedidelių sandorių atveju,
- patobulinti nuostatas dėl labai neteisingų sutartinių sąlygų. Pasiūlymo priimti direktyvą 6 straipsnyje šiuo klausimu pateikiama labai svarbių pasiūlymų,
- užtikrinti didesnę direktyva nustatytų teisių ir pareigų skaidrumą,
- sukurti vertinimo ir stebėsenos sistemą, kuri padėtų geriau informuoti Europos institucijas ir suinteresuotas šalis bei paskatinti jų dalyvavimą.

3.7 Vis dėlto Komitetas mano, kad turinio požiūriu reikėtų gerokai patobulinti pasiūlymą priimti direktyvą, kad trumpesni mokėjimo terminai ir jų laikymasis būtų tikrai naudingi daugeliui įmonių, ir padidinti teisės gynimo priemonių skolininkų atžvilgiu veiksmingumą.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Komitetas pritaria, kad būtina visoms Europos, nacionalinio, regionų ir vietos lygio institucijoms nustatyti trumpus ir privalomus mokėjimo terminus.

4.1.1 Praktiniu požiūriu viešiesiems pirkimams nustačius ne ilgesnį nei 30 dienų bendrą mokėjimo terminą ir 30 dienų terminą priėmimo ar patikrinimo procedūrai galima pasiekti labai gerų rezultatų.

4.1.2 Visoms Europos, nacionalinio, regionų ir vietos lygio valdžios institucijoms ir viešosioms įstaigoms turi būti nustatyti trumpi ir privalomi sąskaitų apmokėjimo terminai ir jų laikomasi.

4.1.3 Komitetas teigiamai vertina tai, kad Europos Komisija nustatė naujus, griežtesnius tikslus mokėjimų, kuriuos ji tiesiogiai valdo, srityje, sutrumpino išankstinio finansavimo arba pradinio mokėjimo terminus, supaprastino išankstines bendrąsias procedūras, taikomas pradėdant įgyvendinti projektus, ir paskatino supaprastinti kontrolės priemones. Komitetas remia tolesnį šių priemonių plėtojimą visais lygiais. Jis ragina valstybių narių valdžios institucijas skubiai priimti priemones, kurios padėtų laikytis mokėjimo terminų, ir rekomenduoja pasinaudoti šioje srityje nustatyta gerąja praktika.

4.1.4 Vis dėlto, Komitetas mano, kad pasiūlymo priimti direktyvą 5 straipsnio nuostatos dėl atsiskaitymo vykdant viešųjų pirkimų sutartis nepateisins lūkesčių ir nepadės pasiekti pagirtinų Komisijos tikslų, todėl pateikia šiuos pasiūlymus:

- siekiant, kad pasiūlymas priimti direktyvą būtų aiškesnis ir suprantamesnis adresatams ir norint įgyvendinti direktyvos tikslus („reikėtų nustatyti, kad (...) paprastai būtų nurodomas ne ilgesnis kaip 30 dienų mokėjimo laikotarpis“⁽¹³⁾), 5 straipsnyje reikėtų aiškiai apibrėžti reikalavimą per ne ilgesnį nei 30 kalendorinių dienų laikotarpį apmokėti su viešaisiais pirkimais susijusias sąskaitas, o vėliau nustatyti maksimalų laikotarpį priėmimo procedūrai bei numatyti taikyti priemones tuo atveju, jei šių taisyklių nesilaikoma patikslinant, kad šios priemonės galės būti taikomos vienu metu,
- Komitetas baiminasi, kad valdžios institucijos tinkamai neįvykdys 5 straipsnio 4 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos, kuria remiantis galima derėtis dėl mokėjimo termino pratęsimo pagrįstais atvejais, kadangi nėra numatyta objektyvių ir aiškių kriterijų įvertinti pateiktą pateisinamą priežastį arba priimtinius motyvus, valdžios institucijos šiuo atveju yra ir teisėjas, ir suinteresuota šalis, o sunkumai, su kuriais jos susiduria užtikrindamos savo veiklos finansavimą jokia būdu nebus didesni, nei MVĮ kylantys sunkumai. Todėl Komitetas siūlo panaikinti arba bent jau apriboti šią leidžiančią nukrypti nuostatą tam tikrais atvejais nustatant ne ilgesnį nei 60 kalendorinių dienų nuo pristatymo mokėjimą terminą.
- Komitetas taip pat siūlo panaikinti arba bent jau susiaurinti 5 straipsnio 3 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos dėl ne ilgesnės nei 30 dienų priėmimo procedūros trukmės taikymo sritį.

4.1.5 Laisvės sudaryti sutartis principo taikymas susijęs su tam tikrais ypatumais, į kuriuos reikėtų atsižvelgti:

- direktyvoje nenumatytos nuostatos, kurios padėtų sumažinti piktnaudžiavimą laisvės sudaryti sutartis teise. Komitetas siūlo naudojantis šia laisve laikytis sąžiningos konkurencijos ir verslo etikos principų. Komitetas ir anksčiau yra išreiškęs savo nuomonę šiuo klausimu. Jis siūlė,

⁽¹³⁾ Pasiūlymo priimti direktyvą preambulė, 16 konstatuojamoji dalis.

kad, siekiant užtikrinti sąžiningą konkurenciją, reikia paraginti valstybes nares numatyti konkurencijos teisės nuostatas dėl nesąžiningos prekybos, kad būtų draudžiama taikyti neteisingas sutarčių sąlygas, susijusias su neįprastai ilgais mokėjimo terminais, viršijančiais vidutinį pardavimo ciklą (daugiau nei 60 dienų), nesant teisėtų priežasčių ⁽¹⁴⁾,

- viešųjų pirkimų sutartyse įsipareigojimų vykdymo garantijų reikalaujama tik iš verslininkų, tuo tarpu toks reikalavimas nekliamas valdžios institucijoms dėl mokėjimo terminų laikymosi. Tokią nelygiavertę padėtį reikėtų taisyti,
- viešųjų pirkimų atveju mokėjimo terminams ir priėmimo procedūrai negalima veiksmingai pritaikyti laisvės sudaryti sutartis principo, kadangi derybose su valdžios institucijomis įmonės neturi realios galios,
- laisvė sudaryti sutartis turėtų būti įgyvendinama ne nustatant bendroms taisyklėms prieštaraujančias nuostatas, o nustatant kreditoriui palankesnes sąlygas. be to, siūloma sakinio segmente „nebent konkurso dokumentuose ir sutartyje būtų nurodyta kitaip ir tinkamai pagrįsta“ (5 straipsnio 3 dalis) vietoje „nurodyta kitaip“ įrašyti „kreditoriui palankesnės nuostatos“. Šis pasiūlymas taip pat taikomas 4 straipsnio 1 daliai, kurioje kalbama apie išieškojimo išlaidų kompensavimą.

4.2 Nustatyti teisinę priemonę skolininkams dėl delspinigių, kompensacijų ir minimalių vidaus sąnaudų mokėjimo

4.2.1 Suomijoje ir Švedijoje delspinigiai dėl pavėluoto mokėjimo nuskaitomi automatiškai ir tam nereikalingas teisinis sprendimas. Tokia praktika turėtų būti taikoma ir kitose šalyse. Komitetas siūlo nustatyti teisinį reikalavimą mokėti delspinigius, kompensacijas ir padengti kitas minimalias vidaus sąnaudas ir įgyvendinti laisvės sudaryti sutartis principą numatant teisinę galimybę derėtis dėl kreditoriui palankesnių sąlygų ir sumų. Tai sudarys galimybę MVĮ lengviau ir be abejonių dėl neužtikrintos jų padėties pasinaudoti šia teise.

4.3 Santykiai su profesinėmis organizacijomis

4.3.1 Perkelti direktivą ir užtikrinant priimtų priemonių įgyvendinimą ir stebėseną siekiant, kad sutrumpėtų mokėjimo terminai ir jų būtų laikomasi, būtina konsultuotis su darbdavių ir MVĮ organizacijomis bei jas įtraukti į šį procesą. Reikia padėti joms plėtoti tiesiogines arba interneto informacines paslaugas, taip pat konsultavimo ir pagalbos paslaugas jų nariams vėlavimo mokėti ir neteisingų sąlygų klausimais.

4.3.2 Komitetas siūlo 6 straipsnio 3 dalyje dėl priemonių, taikomų siekiant panaikinti labai neteisingas sutartines sąlygas, aiškiai paminėti „darbdavių ir MVĮ organizacijas“ ir kartu atkreipti dėmesį į tai, kad dėl pavartoto žodžio „organizacijos“ gali kilti perkėlimo problemų.

4.3.3 Darbdavių, ir visų pirma MVĮ organizacijos, gali įnešti svarų indėlį rengiant pasiūlymo priimti direktivą 10 straipsnyje minimą ataskaitą, todėl svarbu, kad šioje ataskaitoje būtų išdėstyta ir jų požiūris.

4.4 Komitetas mano, kad būtina numatyti veiksmingą ir efektyvią ieškinio prieš skolininkus pateikimo tvarką

4.4.1 Komitetas pabrėžia, kad išieškant skolas ypač svarbu taikyti paprastas, greitas ir veiksmingas procedūras, kuriomis galėtų pasinaudoti įmonių, visų pirma MVĮ, vadovai, ir reikalauja užtikrinti galimybę realizuoti teisę į nuosavybę per ne ilgesnį nei 90 kalendarinių dienų laikotarpį neginčytinų reikalavimų atveju. Be to, būtina patobulinti procedūras, padedančias nustatyti labai neteisingas sutarties sąlygas.

5. Kitos pastabos ir pasiūlymai

5.1 Komitetas reikalauja patobulinti nuostatas dėl labai neteisingų sutartinių sąlygų (6 straipsnis) ir šiuo tikslu siūlo apibrėžti jas apibūdinančius kriterijus, taip pat į labai neteisingomis laikomų sutarties sąlygų sąrašą įtraukti sąlygas, kuriose nenumatytas išieškojimo išlaidų kompensavimas, teisės į nuosavybę išlaikymas ir mokėjimo prievolės įvykdymo garantija.

5.2 Komitetas pakartoja savo anksčiau išsakytą poziciją dėl padėties privačių asmenų, kurie teisiniu požiūriu nepatenka į dabartinės direktivos taikymo sritį, tačiau jų santykiams su tam tikromis įmonėmis ir valdžios institucijomis panašios sąlygos yra taikomos. Komitetas ragina Komisiją numatyti tyrimus šiems klausimams išnagrinėti ir išsiaiškinti, ar tikslinga į direktivą įtraukti tam tikrus santykius su vartotojais, ar būtina numatyti atskirus pasiūlymus ⁽¹⁴⁾.

5.3 Komitetas siūlo apibrėžti sąvoką „neginčytinas reikalavimas“ (9 straipsnis) arba ją papildyti nurodant „remiantis tvirtu pagrindu“. Užginčijimai turėtų būti laikomi nepriimtinais, jei yra gavėjo pasirašyta sąskaita arba prekių gavimą patvirtinantis dokumentas.

5.4 Regionų komitetas taip pat nori atkreipti dėmesį į šiuos aspektus:

- reikėtų išbraukti 1 straipsnio 2 dalies b punkto nuostatą, pagal kurią naujoji direktiva nebus taikoma sutartims, kurios sudarytos iki 2002 m. rugpjūčio 8 d., ir ją perkelti į 11 straipsnio 4 dalį, kurioje nustatomas perkėlimo terminas.

⁽¹⁴⁾ OL C 407/50, 1998 12 28.

- 2 straipsnio 5 dalyje pateiktoje „delspinigių už pavėluotą mokėjimą“ apibrėžtyje reikėtų numatyti galimybę derėtis dėl sumos, įskaitant su valdžios institucijomis,
 - siekiant išvengti perkėlimo problemų, būtina *in extenso* nurodyti šias tris viešųjų pirkimų kategorijas (prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų sutartys) arba bendrai jas įvardyti kaip „viešųjų pirkimų sutartis“ (5 straipsnio 1, 2 ir 6 dalyse darbų viešųjų pirkimų sutartys neminimos),
 - formuluotę „nuo dienos, kai skolininkas gauna sąskaitą faktūrą“ (3 straipsnio 2 dalies b punktas ir 5 straipsnio 2 dalies b punktas) pakeičiant formuluote „nuo sąskaitos faktūros perdavimo skolininkui“ būtų supaprastinta įrodinėjimo pareiga ir sumažintos pašto siuntos išlaidos arba elektroninės sąskaitos faktūros rengimas,
 - 4 straipsnio 1 dalyje reikėtų patikslinti, ar sąvoka „skola“ apima tik produkto vertę, ar ir PVM bei kitas sąnaudas, pavyzdžiui, transporto,
 - 5 straipsnio 5 dalies nuostatose dėl 5 proc. mokėtinios sumos sudarančios kompensacijos reikėtų patikslinti, ar galima gauti didesnę nei 5 proc. kompensaciją, jei yra patvirtinančių įrodymų.
- 5.5 Reikėtų vengti nustatyti nepagrįstai ilgus mokėjimo terminus ir vėluoti atlikti mokėjimus šiais atvejais:
- kai sudarytos viešųjų pirkimų subrangos sutartys (reikėtų subrangovams taikyti tokias pačias mokėjimo taisykles kaip ir valdžios institucijoms),
 - kai tiekimą užtikrina didžiosios mažmeninės prekybos įmonės; Komitetas jau yra siūlęs sukurti savanoriško elgesio kodeksą, paremtą raštiškomis sutartimis, kuris „turėtų leisti didesniai skaičiui mažų ir amatininkų įmonių patekti į mažmeninės prekybos sektorių užsitikrinant būtiniausias garantijas“⁽¹⁵⁾ ir „kartu neleistų didelio masto mažmeninės prekybos įmonei ir (arba) stambiems tiekėjams daryti spaudimą“.
- 5.6 Reikėtų, kad 10 straipsnyje minima ataskaita būtų rengiama ir kasmet atnaujinama – bent jau tris pirmuosius direktyvos įgyvendinimo metus – kad būtų galima reguliariai įvertinti pasiektus rezultatus ir sudaryti sąlygas keistis gerąja praktika.
- 5.7 Kovos su pavėluotais mokėjimais ir mokėjimo terminų trumpinimo gerosios praktikos pavyzdžiai.
- Europos Komisija
 - priemonės, skirtos nuo 30 iki 20 dienų sutrumpinti negrąžintino finansavimo ir ES sutarčių pradinio išankstinio finansavimo mokėjimo laikotarpį (tai sudaro 9,5 mlrd. eurų); kitiems centralizuotai valdomiems mokėjimams terminus siekiama sutrumpinti nuo 45 iki 30 dienų (subsidiųjų atveju);
 - dažniau išmokėti vienodo dydžio sumas ar vienkartinės išmokos negrąžintino finansavimo ir centralizuotai valdomų komercinių sutarčių atveju;
 - supaprastintos išankstinės bendrosios procedūros, taikomos pradedant įgyvendinti projektus, gali padėti paspartinti mokėjimus; siūlomos priemonės suteiktų Komisijos tarnyboms galimybę skelbti konkursus dvejiems metams ir taikyti standartizuotas konkurso skelbimo procedūras;
 - skatinimas, esant galimybei, supaprastinti kontrolės priemonės.
 - Jungtinės Karalystės valdžios institucijos išsipareigojo apmokėti sąskaitas per 10 dienų.
 - Airijos, Belgijos, Lenkijos, Portugalijos, Čekijos vyriausybės išsipareigojo sumažinti visų pirma valdžios institucijų pavėluotus mokėjimus.
 - Belgijos federalinė vyriausybė sukūrė naują federalinio investicijų fondo teikiamą „trumpalaikę paskolą“ visų, o ne tik federacinės valstybės valdžios institucijų pavėluotiems mokėjimams finansuoti.
 - Ispanijoje 2009 m. Oficiali kredito įstaiga nustatė 10 mlrd. eurų likvidumo priemonę lengvatiniams paskoloms, kuri suteiks galimybę patenkinti MVĮ ir savarankiškai dirbančių asmenų poreikius šioje srityje. Šioms lėšoms taikomos bendro finansavimo taisyklės, pagal kurias reikalaujama, kad 50 proc. lėšų skirtų Oficiali kredito įstaiga ir 50 proc. – kitos kredito įstaigos. Be to, vietos valdžios institucijų išankstinio išmokėjimo priemonė užtikrina, kad bus surinktos įmonių ir savarankiškai dirbančių asmenų išduotos sąskaitos už vietos valdžios institucijoms atliktus darbus ar suteiktas paslaugas.

2009 m. gruodžio 17 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Mario SEPI

⁽¹⁵⁾ OL C 175/57, 2009 7 28.